

Όσιος Ευθύμιος ηγούμενος Βατοπαιδίου και οι Δώδεκα μοναχοί Βατοπαιδινοί

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

Οί 13 Όσιομάτρες Βατοπεδινοί.
Σύγχρονη φορητή εικόνα Γ. Μ. Βατοπεδίου.

Οι 13 Όσιομάρτυρες Βατοπεδινόι.
Σύγχρονη φορητή εικόνα Γ. Μ. Βατοπεδίου.

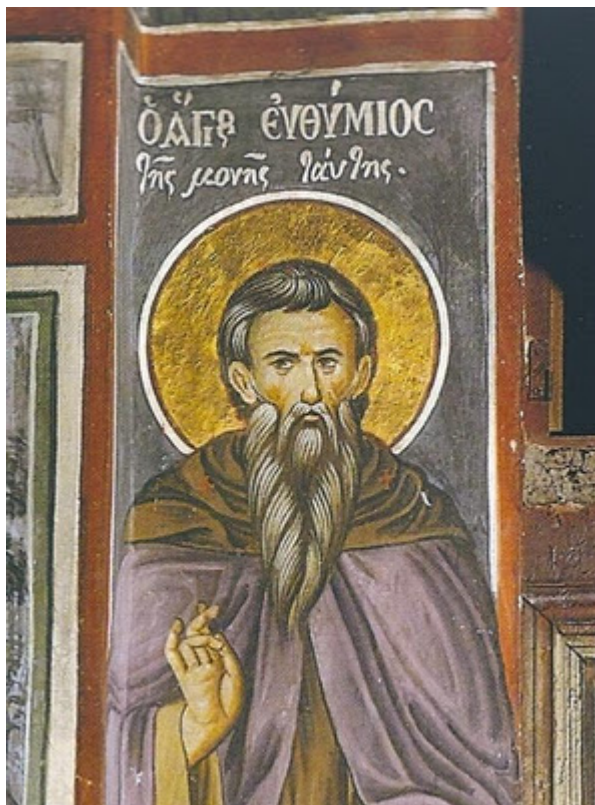
Η μνήμη των αγίων ενδόξων οσιομαρτύρων τελείται στις 4 Ιανουαρίου. Ο Οσιομάρτυς Ευθύμιος υπάρχει σε τοιχογραφία του νάρθηκα του Καθολικού του 1819.

Ο οσιομάρτυρας Ευθύμιος και οι δώδεκα μοναχοί της Μονής Βατοπεδίου, μαρτύρησαν το 1280 κατά τον διωγμό στο Άγιο Όρος, από τους φιλοπαπικούς, τον βασιλιά Μιχαήλ Παλαιολόγο και Πατριάρχη Ιωάννη Βέκκο.

Την εποχή του Πάπα Ουρβανού Δ' (1263) και του διαδόχου του Κλήμεντος Δ' (1267) ο αυτοκράτορας της Κωνσταντινούπολης Μιχαήλ Παλαιολόγος άρχισε να διαπραγματεύεται για την ένωση της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας με τη Δυτική. Ο Πάπας Κλήμης Δ' έστειλε στην Κωνσταντινούπολη προς υπογραφή τους όρους της ενώσεως, στους οποίους μεταξύ άλλων ο Πάπας εθεωρείτο ως διακιούμενος από τον Θεό να κρίνει και να αποφασίζει οριστικά για κάθε δογματικό ζήτημα ή άλλη εκκλησιαστική διαφωνία. Έτσι ο Πάπας αναδεικνυόταν σε υπέρτατη εκκλησιαστική εξουσία, οι δε Σύνοδοι, Τοπικές ή Οικουμενικές, εκμηδενίζονταν. Το ζήτημα όμως, λόγω πατριαρχικών ανωμαλιών δεν προχώρησε και ο αυτοκράτορας δεν μπορούσε να ενεργήσει μόνος. Οι διαπραγματεύσεις επαναλήφθηκαν το έτος 1273, όταν προχειρίσθηκε Πάπας ο Γρηγόριος ο Ι', ο οποίος δήλωσε ότι δέχεται το ζήτημα της ενώσεως να συζητηθεί σε Σύνοδο, η οποία ορίσθηκε να συνέλθει στην πόλη Λυών της Γαλλίας. Ο βασιλεύς δήλωσε στους απεσταλμένους του Πάπα, ότι δέχεται την πρόταση και θα αποστείλει

πρέσβεις επιτετραμμένους στη Σύνοδο, αλλά ο Πατριάρχης Ιωσήφ αντιστάθηκε και διαμαρτυρήθηκε έντονα, ότι ποτέ δεν θα ήθελε να υπογράψει ένωση με τον Πάπα που θα αναγνώριζε σε αυτόν έξω από τις ιεράς παραδόσεως και των εκκλησιαστικών θεσμών τέτοια εξουσία. Ο βασιλεύς εξοργίσθηκε. Μη τολμών να αγγίσει τον Πατριάρχη προέβη σε φοβερό διωγμό των λοιπών, άλλους βασάνισε και άλλους εξόρισε. Και επειδή όλοι οι κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως ετάχθησαν κατά της ενώσεως, ο αυτοκράτορας Μιχαήλ, τυφλωμένος από την αμαρτία και το πείσμα, δήλωσε ότι, επειδή αυτός είχε ανακτήσει την Πόλη από τους Φράγκους, εδικαιούτο να είναι ιδιοκτήτης της και ζήτησε από τον λαό να του καταβάλουν ενοίκιο για τις κατοικίες τους. Η απαίτηση αυτή και τα βίαια μέτρα έκαναν πολλούς από τους κατοίκους της Κωνσταντινουπόλεως να φύγουν σε χώρες έξω από την δικαιοδοσία του αυτοκράτορα, άλλους δε να αποσυρθούν στην επαρχία, όπου διοργάνωσαν ένοπλα σώματα κατά της αυτοκρατορικής αυθαιρεσίας. Παρ' όλα αυτά βασιλικοί απεσταλμένοι μετέβησαν στη Σύνοδο της Λυώνος και υπέγραψαν τις παπικές προτάσεις περί ενώσεως, απεδέχθησαν δηλαδή την προσθήκη στο Σύμβολο της Πίστεως, ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού, και αναγνώρισαν την κυριαρχία του Πάπα και το δικαίωμά του να μνημονεύεται από τον Πατριάρχη, όταν αυτός θα λειτουργούσε. Ο Πατριάρχης Ιωσήφ αντιστάθηκε στο ζήτημα της ενώσεως και υπέβαλε την παραίτησή του. Έτσι, τον Μάιο του 1275, Πατριάρχης έγινε ο έως τότε Χαρτοφύλαξ της Μεγάλης Εκκλησίας Ιωάννης Βέκκος. Όμως, ο λαός, ο κλήρος και οι μοναχοί αρνούνταν να δεχθούν αυτή την ένωση, την οποία απέκτουαν και η αδελφή του αυτοκράτορα Ευλογία, ο τότε άρχοντας της Ηπείρου Νικηφόρος, ο αδελφός του αυτοκράτορα Ιωάννης, δούκας των νέων Πατρών και άλλοι συγγενείς του βασιλέως. Δυστυχώς οι πιέσεις και οι εκβιασμοί για την ένωση συνεχίστηκαν με τα πλέον τυραννικά μέσα και τον διωγμό κατά των υπερασπιστών της ορθοδόξου πίστεως. Στη μεγάλη αυτή μάχη δεν έμεινε αμέτοχο το Άγιον Όρος. Η Μονή Βατοπαιδίου διαμαρτυρήθηκε τολμηρά κατά του βασιλέως και του Πατριάρχου. Κατεδίωξαν, λοιπόν, τους μοναχούς κατά τον κινηθέντα κατά του Αγίου Όρους διωγμό το έτος 1280. άλλους βασάνισαν, τον δε Ηγούμενο της Μονής Ευθύμιο έπνιξαν στην θάλασσα, ενώ δώδεκα άλλους μοναχούς τους απαγχόνισαν.

Οσιομάρτυς Ευθύμιος και οι 12 Βατοπαιδινοί (+1279/80) (4 Ιανουαρίου)

Ο όσιος Ευθύμιος διετέλεσε ηγούμενος κατά το δεύτερο μισό του 13ου αιώνας της μονής Βατοπαιδίου σε μιά κρίσιμη περίοδο για την πορεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και του Αγίου Όρους. Μετά τη σύνοδο της Λυών το 1274, όπου υποστηρίχθηκε η ένωση των Εκκλησιών, οι λατινόφρονες απεσταλμένοι του αυτοκράτορος Μιχαήλ Η΄ του Παλαιολόγου (1259-1282) και του πατριάρχου Ιωάννου ΙΑ΄ Βέκκου (1275-1282), θέλησαν να πείσουν τους Αγιορείτες μοναχούς για τα αιρετικά δόγματα. Τούτο συνέβη περί το 1279/1280. Δυστυχώς ορισμένοι ερευνητές αμφισβητούν τα γεγονότα και τα συγχίζουν με κατοπινά, αποδίδοντάς τα στους Καταλανούς.

Ο όσιος Ευθύμιος «εχόμενος στερρώς των ορθοδόξων παραδόσεων ήλεγξε τους λατινόφρονες». Γι΄ αυτό, κατά τον όσιο Νικόδημο τον Αγιορείτη, «δεθείς με άλυσιν, κατεποντίσθη υπ΄ αυτών εν τη θαλάσση του Καλαμιτζίου». Κατά δε τον Μανουήλ Γεδεών, «Ευθύμιον δε τον ηγούμενον δήσαντες αλύσει πέραν της θαλάσσης εις το παραθαλάσσιον, Καλλαμίτζιον καλούμενον, επάνω υφά-λου πέτρας εάσαντες απεπνίγη ο αοίδιμος».

Οι δώδεκα ομόφρονες μαθητές και υποτακτικοί του γενναίου ηγουμένου τους είχαν κι αυτοί μαρτυρικό τέλος: Στη μονή Βατοπαιδίου οι «ασκούμενοι οσιώτατοι μοναχοί ουκ ενέδωκαν τη δειλία, ουδέ υπείξαν αλλ΄ αντέστησαν γενναίως διελέγχοντες την αυτών παράνοιαν γραφικαίς αποδείξεσι. Διό και τη ενστάσει αυτών αισχυθείς ο δυσεβής βασιλεύς, εκέλευσε πάντας αυτούς απαχθήναι εν

γαιολόφω τινί έγγιστα που της Μονής, και ούτω διά της αγχόνης τον μακάριον υπέστησαν θάνατον οι μακάριοι ομολογηταί, απολαβόντες την μακαρίαν και αίδιον ζωήν αντί της προσκαίρου• τα δε της Μονής πάντα, σκυλλεύσας και αφανίσας, ηρήμωσε, δώδεκα δε των ιερομονάχων λογίους, έξωθεν της μονής απηγχόνησεν... Και ούτως έλαβον πάντες ομού τον του μαρτυρίου στέφανον».

Για την ανθενωτική τους στάση, τους δώδεκα Βατοπαιδινούς πατέρες «έξω της μονής εν τω λόφω εκρέμασαν• έκτοτε και ο λόφος εκλήθη Φουρκοβούνι». Κατά δε τον Μέγα Συναξαριστή, όταν οι λατινόφρονες «ήλθον και εις την Μονήν του Βατοπαιδίου και αφού ουδέ εκεί έγιναν δεκτοί, ήρχισαν να κακοποιούν τους Μοναχούς, όσους συνέλαβον, διότι και πολλοί έφυγον. Συλλαβόντες δε εκεί τον προηγούμενον Άγιον Ευθύμιον και δώδεκα άλλους Μοναχούς, μετά διαφόρους κακώσεις και τυραννίας, τελευταίον απηγχόνισαν προς εκδίκησιν δήθεν της αληθείας την οποίαν έδειξαν εις το να μη ασπασθούν τα ξένα και αλλότρια δόγματα τα διά την Ορθόδοξον Εκκλησίαν όλως απαράδεκτα».

Λεπτομερέστερη περιγραφή έχουμε σε κώδικα της μονής Βατοπαιδίου, όπου αναφέρεται πως μετά το μαρτύριο των Ιβηριτών πατέρων έχουμε το των Βατοπαιδινών: «Μετά ταύτα ήλθαν και εις το Βατοπαίδι και τα όμοια ηθέλησαν να κάμνουν. Ο δε ηγούμενος και οι συν αυτώ αδελφοί ήλεγξαν αυτών την αίρεσιν του τε βασιλέως και του πατριάρχου. Οι δε αιματοφάγοι εκείνοι λύκοι και όχι αμνοί επήραν τους μοναχούς έξω από το μοναστήρι και τους εκρέμασαν εις ένα βουνόν, το οποίον από τότες ωνομάσθη Φουρκοβούνι.»

Τον δε ηγούμενον, Ευθύμιον το όνομά του, με άλλους ιβ' ιερομονάχους λογίους, οι οποίοι τους έλεγξαν κατά πρόσωπον ανδρειωμένα, τους μεν ιερομονάχους εκρέμασαν, τον δε ηγούμενον δένοντές τον με άλυσον επήγαν και τον άφησαν εις μίαν πέτραν της θαλάσσης πέραν εις το Καλαμίτζι, όπου απέχει από το μοναστήρι ως τρία μίλια και εκεί επνίγη και ούτως έλαβε τον στέφανον της ομολογίας αυτού. Το δε εξώσκαλον εκείνο από τότες το ονόμασαν του ηγουμένου σκαμνί. Και του μοναστηρίου τα τίποτοις όλα όσα και αν ευρήκαν τα εσήκωσαν και το ερήμωσαν παντελώς. Και μετά ημέρας τινάς παύοντας εκείνη η ταραχή ευγήκαν οι μοναχοί από τον λόγγον, εκείνοι όπου επρόφθασαν προτήτερα και έφυγαν και εγλύτωσαν τον θάνατον. Εύρισκον των κοπέντων πρώην τα κορμιά εις την γην ερριμένα ανεπιμέλητα και νεκρά και με πολλά δάκρυα και θρήνους τα έθαπταν λέγοντες και τον ψαλμόν, το, ο Θεός ήλθοσαν έθνη εις την κληρονομίαν και τα λοιπά. Θάπτοντες τον κάθε ένα εκεί όπου τον εύρισκον. Ταύτα μεν έγιναν τον Οκτώμβριον μήναν εις τους 6953 χρόνους και ούτως έγινε το τέλος».

Σε άλλο κώδικα της μονής αναφέρεται: «Έστωντας και να ευρίσκετο η τοιαύτη

μονή ευτυχισμένη και παντοίων αγαθών πλουτισμένη... επί της βασιλείας Μιχαήλ Παλαιολόγου και πατριαρχούντος Ιωάννου του επιλεγμένου Βέκκου, οι οποίοι καταδυναστευόμενοι από τους Βουλγάρους επήγαν εις την Ιταλίαν, ζητούντες βοήθειαν. Εκείνοι δε τους εξήτησαν να ενωθούν με αυτούς εις την πίστιν αυτοί και εσυγκοινωνήσαν και επήραν βοήθειαν περισσήν και γυρίζοντες να έλθουν εις την Πόλιν, ήλθον εις το Άγιον Όρος...». Ακολουθεί η παραπάνω περιγραφή, που μάλλον αντεγράφη από τον παρόντα κώδικα.

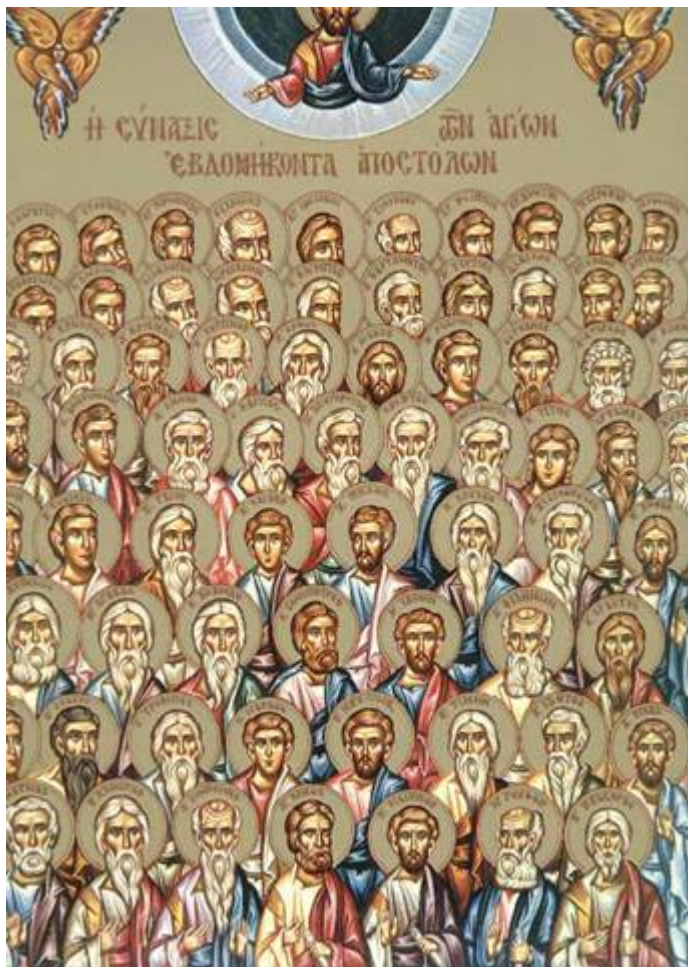
Νεώτερος συγγραφέας αναφέρει: «Η Ιερά Μονή Βατοπαιδίου• Σταθμός αίματος και μαρτυρίου.

Όταν στην πρότασή τους να συνταχθούν όλοι οι Μοναχοί με την ένωση, αντιμετώπισαν έντονη την αντίδρασή τους, άρχισαν τα βασανιστήρια των πατέρων. Σώμα στρατιωτών δημίων, χωρίς καμιά αναστολή, επιδόθηκε σε ανήκουστα βασανιστήρια κατόπιν διαταγής. Για την ορθόδοξη πίστη το θεώρησαν τιμή τους να υποστούν το όποιο απάνθρωπο μαρτύριο. Και πιο μεγάλη τους τιμή, να χύσουν το αίμα τους για την Ορθοδοξία. Δώδεκα μοναχοί, γενναίοι ομολογητές, ήρωες και πρόμαχοι της Ορθοδοξίας, που αντιτάχθηκαν με μεγάλη σφοδρότητα στην προδοσία της ανόθευτης διδασκαλίας του Χριστού μας».

Από το βιβλίο του Μοναχού Μωϋσέως Αγιορείτου, Βατοπαιδινό Συναξάρι, Έκδοσις: Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος, 2007

Όσιος Ευθύμιος ηγούμενος Βατοπεδίου και
οι Δώδεκα μοναχοί Βατοπεδινοί

Όσιος Ευθύμιος ηγούμενος Βατοπεδίου και οι Δώδεκα μοναχοί Βατοπεδινοί

Πηγές: crkvenikalendar.com- orthodoxos.com.gr